

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

ALJAZEERA

نتانیاہو در انتظار فرصتی برای حمله مجدد به ایران

رہبران اسرائیل جنگ ۱۲ روزہ ماہ پیش علیہ ایران را یک پیروزی تلقی می‌کنند چرا کہ چندین فرماندہ نظامی ایران کشتہ شدند، توانمندی های دفاعی ایران تضعیف شد و آمریکا اقناع شد کہ بہ تاسیسات ہستہای ایران در فردو حمله کند. اما همانقدر کہ مقام‌های اسرائیلی بہ سرعت در این جنگ اعلام پیروزی کردند، در عین حال تاکید می‌کنند کہ آمادگی دارند در صورت ضرورت بار دیگر بہ ایران حمله کنند. نتانیاہو گفتہ بود «ہیچ قصدی نداریم کہ با را از روی پدال گاز برداریم.» تحلیل‌گران معتقدند کہ اسرائیل ہمین حالا منتظر فرصت دیگری برای ایجاد یک منازعہ فاجعہ‌آفرین دیگر برای پایین کشیدن نظام جمہوری اسلامی در ایران است. ہر چند چنین اقدامی نیازمند مجوز ایالات متحدہ است کہ ممکن است آمریکا آمادگی دادن چنین مجوزی نداشتہ باشد. حملہ میانہ ماہ ژوئن اسرائیلی باعث کشتہ شدن بیش از ۱۰۰۰ ایرانی و ۲۹ اسرائیلی شد. اسرائیل ادعا کرد کہ حملہ پیش دستانہ در دفاع از خود انجام دادہ است و برنامه ہستہای ایران را، کہ تہران ادعا می‌کند برای اہداف صلح‌آمیز است، نابود کرد. بہرغم ادعای اسرائیل مبنی بر ہدف قرار دادن تاسیسات ہستہای، اصلی‌ترین اقدام اسرائیل ترور مقام‌های بلندپایہ دولتی و نظامی بود کہ بہ وضوح نشان از تلاش اسرائیل برای تضعیف و یا حتی سرنگونی نظام سیاسی ایران بود. تریٹا پارسی، پژوهشگر اندیشکدہ کوئینسی معتقد است کہ نتانیاہو منتظر فرصتی دیگر برای از سرگیری عملیاتش است. او می‌گوید: «دلیل اینکہ اسرائیلی‌ہا می‌خواهند دوبارہ حمله کنند این است کہ آنها می‌خواهند ایران بہ یک سورہ یا لبنان دیگر تبدیل شود؛ یعنی کشوری کہ اسرائیل بتواند ہر زمان خواست با مصونیت بہ آن حمله کند.» شاید فرصت بعدی اسرائیل برای حملہ بہ ایران، زمینہ‌سازی اروپایی‌ہا برای احیای قطعنامہ‌های پیشین شورای امنیت علیہ ایران باشد. این قطعنامہ‌ها با انعقاد برجام در سال ۲۰۱۵ تعلیق شدہ بودند. پارسی معتقد است: «بازگشت قطعنامہ‌ها یک پنجرہ سیاسی در اختیار اسرائیل قرار می‌دہد.» منیر جوادان‌فر استاد دانشگاه در اسرائیل باید بتواند اطلاعات معتبری ارائه دہد کہ ایران در حال بازسازی یا تعمیر برنامه ہستہای خود است. جوادان‌فر می‌گوید: «چنین حملہ‌ای نیازمند توافق آمریکا و دونالد ترامپ، رئیس جمہور آمریکا است.» او معتقد است کہ با توجہ بہ نگرانی‌های آمریکا در خصوص حملہ اسرائیل بہ دمشق، صدور چنین مجوزی بعید بہ نظر می‌رسد. نگار مرتضوی، پژوهشگر اندیشکدہ مرکز سیاستگذاری بین المللی (CIP) می‌گوید: «فکر کنم بنیامین نتانیاہو فرمولی پیدا کردہ است کہ بتواند بہرغم مخالف دونالد ترامپ با مصونیت حملاتی را بہ ایران انجام دہد.» اوری گلدبرگ، تحلیل‌گر مسائل ایران می‌گوید: «ہیچ نشانہ‌ای وجود ندارد کہ شبکہ جاسوسی اسرائیل درون ایران در طول جنگ از بین رقتہ باشند.» این تحلیل‌گر اسرائیلی می‌گوید: «اسرائیل ساختار امنیتی قابل اتکایی درون ایران ایجاد کردہ است و مانند ہمہ سیستم‌های مشابه، ہر زمان کہ لازم باشد آن را بہ تحرک وامی‌دارد. گاهی اوقات این تحرکات با اہداف استراتژیک نیستند و فقط ہدف‌های تاکتیکی دارند. ہر زمان کہ بتوانید زیرساخت‌ها و افرادی را درون یک کشور دیگر داشته باشید، فرصت محدودی برای استفادہ از آنها دارید. در نتیجہ اگر شدہ با آتش روشن کردن و انفجار ہم کہ شدہ با فاعل نگہ داشتن آنها بہ ایران نشان می‌دہید کہ آنجا هستند.» میزان فقدان خویشتن‌داری از سوی نتانیاہو کہ قبلاً فردی فراری از منازعہ بود، غیر قابل پیش‌بینی بود اما ہر چند حملہ بہ ایران کہ ہموارہ از سوی اسرائیل بہ عنوان لولو خور خورہ‌ای برای توجیہ اقداماتش معرفی می‌شد، ممکن است در اسرائیل کہ بہ شدت بہ دلیل جنگ غزہ دچار شکاف شدہ است با استقبال مواجہ شود، اما واکنش دیگر متحدان اسرائیل قابل پیش‌بینی نیست. اوری گلدبرگ می‌گوید: «نگرانی اسرائیل در مورد ترامپ است و آنها می‌خواهند کہ ترامپ ہموارہ در سمت آنها باشد. اما مسئلہ ایران یک مسئلہ اجماعی در اسرائیل است. ممکن است افراد در مورد مسئلہ غزہ اختلاف‌نظر داشته باشند، اما در مورد ایران ہرگز. اگر نتانیاہو احساس کند کہ تہدیدی متوجہ خودش است، قطعاً سریعاً مسئلہ ایران خواہد رفت تا مردم را پشت سر خودش متحد کند.» نگار مرتضوی می‌گوید کہ برای جنگ دوم ایران منفعل نخواہد ماند بلکہ انتظار دارد کہ اسرائیل بہ تہاجماتش ادامہ دہد. مرتضوی می‌گوید: «فکر می‌کنم کہ آنها باور دارند کہ یک توافقی دیپلماتیک احتمال حملہ اسرائیل را کاهش می‌دہد.»

دیپلماسی
DIPLOMACY

اروپا علیہ غنی سازی

چرا موضع تروئیکای اروپایی از احیای برجام بہ منع غنی سازی اورانیوم در ایران تغییر کرد؟

عکس: Reuters

نگاہ
کارشناس

رکسانا نیکنامی استاد مطالعات منطقه‌ای در گفت‌وگو با «هم‌میهن»:

ایران در منظومہ فکری اروپا بہ یک تہدید بدل شدہ است

کہ ہرگز اروپایی ہانقشی در مذاکرات نخواہند داشت، اظہارنظری احساساتی تلقی می‌شود، چرا کہ از سہ کشور عضو تروئیکا دو کشور عضو دائم شورای امنیت هستند و عملاً اگر پروندہ ایران بہ شورای امنیت برود، ایران نیازمند مذاکرہ و اقناع این دو کشور است. تہران در حال حاضر باید راہبرد کاملاً ہوشمندانہ‌ای را برای مواجہ بہ شرایط جاری در پیش بگیرد. یکسری خطای راہبردی وجود دارد کہ ایران اساساً نباید بہ سمت آنها برود. نخستین خطای راہبردی، تسلیم کامل در برابر خواستہ‌های اروپا است. یعنی اینکہ ایران نمی‌تواند تمامی مطالبات و خواستہ‌های اروپایی‌ہا را پای میز مذاکرہ بپذیرد، چرا کہ تسلیم کامل تعات وحشتناکی دارد و اثر دومینوواری بر جا خواہد گذاشت کہ باعث از بین رفتن کامل اعتبار ایران در عرصہ بین‌المللی می‌شود. از طرف دیگر باید جلوی تشدید بیش از حد تنش را ہم بگیرد؛ چون تشدید تنش باعث می‌شود سیاست اروپایی‌ہا تهاجمی تر شود و ممکن است حتی زمینہ‌ای برای اقدام مجدد نظامی آمریکا و اسرائیل تسہیل کند. در عین حال ایران نمی‌تواند عمل باقی بماند، چرا کہ در این صورت کنترل خود را روی شرایط کاملاً از دست می‌دہد. تہدیدهای ایران تا جایی جواب می‌دہد، اینکہ ایران تہدید کند از NPT خارج می‌شود یا اینکہ فشار اقتصادی وارد خواہد کرد و تنگہ ہمز را مسدود می‌کند یا اینکہ روابطش را با روسیہ و چین توسعہ می‌دہد، ابزارهایی هستند کہ ایران می‌تواند در بازدارندگی ترکیبی از آن استفادہ کند. اما واقعیت این است کہ الان شرایط برای این تہدیدها مہیا نیست. زمان خیلی موضوع حساس و مہمی تلقی می‌شود و ایران در شرایطی نیست کہ از گفت‌وگان تہدید استفادہ کند. کاری کہ از دست ایران در شرایط فعلی و در زمان محدود باقی مانده تا پایان ماہ اوت وجود دارد، بر می‌آید، این است کہ ایران ہمکاری خود را با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی افزایش دہد، از ادبیات تہدیدآمیز مستقیم بپرهیزد و جلوی این را بگیرد کہ تنش فوری رخ دہد. تہران نفعاتش باید فرآیندی را برای مذاکرات رسمی با تروئیکای اروپایی دنبال کند، بلکہ باید با تک تک این سہ کشور، بہویژہ آلمان، بہ صورت دوجانبہ وارد مذاکرہ شود. ایران باید بستہ‌های مذاکراتی دوجانبہ جداگانہ‌ای برای ہر یک از سہ قدرت اروپایی آمادہ کند. این بستہ‌ها باید بہ تناسب خواستہ‌ها و سیاست‌های سہ کشور تنظیم شود، برای مثال باید یک بستہ محدود و در عین حال ویژه‌ای را باید برای فرانسہ در نظر بگیرد تا بتواند بلندپروازی‌ها و جاہ طلبی‌های فرانسہ را مورد توجہ قرار دہد. ایران باید از کانال‌های غیررسمی استفادہ کند.

ایران در جنگ روایت‌ها بسیار ضعیف عمل کردہ است. ایران باید روی دو محور، نخست مسئولیت تاریخی کہ اروپایی‌ہا در شکست برجام بازی

با توجہ بہ اینکہ مقام‌های اروپایی تاکید کردہ‌اند تلاش برای منع ایران از غنی سازی اورانیوم در خاک خود یک مانع برای مذاکرات است و اساساً اجازہ نمی‌دہد کہ مذاکرات شکل بگیرد، فکر می‌کنید کہ اروپایی‌ہا چرا تا این حد روی این موضوع پافشاری می‌کنند؟ فکر می‌کنید کہ اروپایی‌ہا اساساً رویکرد رسیدن بہ توافقی مذاکرہ شدہ را کنار گذاشتہ‌اند و خواہان اجبار ایران از طریق فشار هستند؟

واقعیت این است کہ اتفاقی کہ نباید رخ می‌داد، رخ داد. جنگ ۱۲ روزہ خیلی از تابوہایی را کہ در نگاہ اروپایی‌ہا نسبت بہ ایران و روابط ایران و اروپا وجود داشت، شکست. در واقع سہ عامل وجود دارد کہ باعث تغییر نگاہ اروپا از رویکرد مذاکرہ و اقناع بہ رویکرد فشار و اجبار شدہ است. نگاہ اروپایی‌ہا از حالت نرم پیشین فاصلہ گرفتہ است و جنبہ ژئوپلیتیکی و امنیتی در رویکرد اروپا نسبت بہ تہران تقویت شدہ است. عامل نخست جنگ ۱۲ روزہ بود کہ اشارہ کردم. عامل دوم تحولاتی است کہ در کاخ سفید اتفاق افتادہ، تاثیر زیادی روی موضع اروپا داشته است. در پروندہ ہستہای ایران موضع تروئیکای اروپایی خیلی اہمیت دارد. نگاہ انگلیس با نگاہ آمریکا کاملاً ہم‌راستا است. عامل سوم مسائل داخلی اتحادیہ اروپا ہم در این موضوع تاثیر داشته است. فرانسہ با توجہ بہ خلأ قدرتی کہ در اروپا شکل گرفتہ است با توجہ بہ رویکرد استقلال راہبردی کہ دولت مکرون دنبال می‌کند، تلاش می‌کند پروندہ ایران را بہ عنوان یک کارت بازی در نظر بگیرد کہ بتواند توانمندی‌های خود را نشان دہد و طریق نمایش اقتدار رہبری اروپا را در اختیار بگیرد. بہ ہمین دلیل ہم می‌بینیم کہ در مورد مسئلہ غنی سازی، موضع فرانسہ نسبت بہ آلمان و انگلیس تندتر است.

ایران تہدید کردہ است کہ در صورت عملی شدن تہدید اروپا بہ فعال سازی مکانیسم ماشہ، نقش اروپا در مذاکرات ہستہای ایران برای ہمیشہ حذف می‌شود یا اینکہ در گذشتہ گفتہ می‌شد کہ ایران بہ صورت کتبی بہ سہ کشور اروپایی اطلاع دادہ است کہ اقدام بہ فعال سازی مکانیسم ماشہ با خروج ایران از پیمان عدم اشاعہ ہستہای (NPT) تلافی خواہد شد، یا ہمین چند روز پیش کہ سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجہ جمہوری اسلامی ایران گفت کہ فعال سازی مکانیسم ماشہ بہ منز لہ اقدام نظامی علیہ ایران است. فکر می‌کنید این تہدیدها واکنش‌های احتمالی ایران تا چہ اندازہ در موضع اروپا موثر باشد؟

تردید و وجود ندارد کہ بہرغم ہمہ این اظہارنظرها و تہدیدها، نہایتاً در فرصت کوتاه باقی مانده مکانیسم ماشہ فعال خواہد شد. با توجہ بہ شرایطی کہ حول محور پروندہ ایران وجود دارد و شواہد و متغیرهایی کہ ملاحظہ می‌شود، احتمال فعال نشدن مکانیسم ماشہ تا شہرہورماہ امسال بسیار بسیار ناچیز است. این اظہارنظر ہم

